

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget)

Redegørelse af 16/3 99 om Europarådet.

(Redegørelse nr. UF 1).

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Nærværende skriftlige redegørelse om Europarådets virksomhed og Danmarks deltagelse heri er udarbejdet på foranledning af formanden for Folketingets delegation til Europarådets Parlamentariske Forsamling, hr. Henning Gjellerod, i henhold til Folketingets forretningsorden §19 stk. 9.

Redegørelsen indeholder en beskrivelse af Europarådet og dets løbende virksomhed med særlig vægt på de tre aspekter, som er nævnt i henstillingen fra folketingsdelegationens formand; Europarådets fremtid, menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg og samvirket mellem regeringssiden og den parlamentariske forsamling.

Til redegørelsen er knyttet 3 bilag: Europarådets statut, erklæringerne fra det seneste topmøde i Rådet og rapporten fra det af topmødet nedsatte vismandsudvalg.

Den 5. maj 1999 fylder Europarådet 50 år som den ældste af efterkrigstidens europæiske organisationer. I de forløbne år har Europarådet etableret sig som et velfungerende forum for europæisk samarbejde, et stærkt værn af menneskerettighederne og et betydningsfuldt engagement af medlemsstaternes parlamenter. Europarådet har en egentlig pan-europæisk medlemskreds, der pr. 1. januar 1999 omfatter ialt 40 europæiske stater. Europarådet blev, med Danmark, Norge og Sverige blandt de 10 stiftende lande, oprettet i skyggen af 2. Verdenskrig og efterkrigstidens særlige politiske og sociale problemer. Europarådet fremstod som de europæiske demokratiers kollektive reaktion på den kolde krigs begyndelse. Dette afspejles i statutets formålsparagraf, hvorefter

»Det europæiske Råds formål er at tilvejebringe en nærmere forening mellem dets medlemmer med henblik på at sikre og virkeliggøre de idealer og principper, som er deres fælles arvelod, og at begunstige deres økonomiske og sociale udvikling.

Dette formål skal fremmes gennem Rådets organer ved drøftelse af spørgsmål af fælles interesse, ved indbyrdes aftaler og fælles optræden i økonomiske, sociale, kulturelle, videnskabelige, lovgivningsmæssige og administrative anliggender, og ved opretholdelse og yderligere fremme af menneskerettigheder og fundamentale frihedsrettigheder«.

»Ethvert medlem af Det europæiske Råd skal anerkende de for retsstaten almindeligt gældende grundsætninger og det princip, at menneskerettigheder og de fundamentale frihedsrettigheder tilkommer enhver person indenfor dets jurisdiktion, og samarbejde oprigtigt og effektivt på virkeliggørelsen af Rådets formål, således som anført i kapitel I«.

Det er på grundlag af disse formålsbestemmelser, at Europarådets virksomhed har udviklet sig over de forløbne 50 år. Samarbejdet har bl.a. resulteret i indgåelsen af over 170 konventioner, ofte med klare krav til kvaliteten af medlemsstaternes lovgivning eller forvaltning og med retningslinier for sagligt samvirke på konkrete felter.

Det er historisk bemærkelsesværdigt, at Europarådet med uændrede statutter siden Berlinmurens fald i 1989 har kunnet modtage så godt som alle landene i Central- og Østeuropa som medlemsstater. Kun det tidligere Jugoslavien og Belarus står endnu udenfor. Georgien, Armenien, Azerbajdjan og Bosnien-Herzegovina har gæstestatus. Alle de nye medlemslande er bundet af Europarådets statut og de væsentligste Europarådskonventioner, herunder Konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (EMRK), som de har ratificeret på lige fod med de gamle medlemslande.

Det er vigtigt at erindre, at optagelsen af de nye demokratier skete i udtalt forventning om, at medlemskabet og hvad dermed fulgte, ville styrke opbygningen af national retsorden og demokratiske institutioner i de pågældende lande. Efter regeringens opfattelse, er Europarådets hovedopgaver i de kommende år, og dets fremtidige eksistensberettigelse, nøje forbundet med denne udvikling. Hvad det nu og i den nærmeste tid først og fremmest drejer sig om for Europarådet, er at leve op til denne forventning. Dette må nødvendigvis indebære en betydelig indsats fra Europarådets egen side, dels for kritisk overvågning af alle medlemsstaters opfyldelse af påtagne forpligtelser, dels ved levering af

praktisk bistand hertil samt til støtte af fornødne fremskridt i øvrigt.

Overordnede politiske retningslinier for Europarådet og dets virksomhed er senest fastlagt i vedtagelserne på Europaråds-topmødet i oktober 1997. Der var i medlemskredsen bred enighed om at fastholde Europarådet i dets centrale rolle som pan-europæisk samarbejdsorganisation. Enighed var der også om i de kommende år at opprioritere indsatsen på følgende områder: demokrati og menneskerettigheder, socialt sammenhold, borgernes retssikkerhed, demokratiske værdier og den europæiske kulturelle dimension, herunder beskyttelsen af den europæiske kultur- og naturarv. Topmødet vedtog desuden at styrke samarbejdet med andre organisationer, herunder OSCE.

Med særlig henblik på behov og ønsker i de nye demokratier, jfr. ovenfor, går regeringen i lighed med de andre nordiske lande klart ind for disse prioriteringer. Fra dansk og nordisk side arbejdes vedholdende på at sikre deres faktiske efterlevelse i Europarådets løbende aktivitetsprogrammer, om nødvendigt ved omlægning af hidtidig ressourceanvendelse.

Topmødet gav anledning til nedsættelse af et vismandsudvalg til overvejelse af Europarådets struktur og virksomhed på baggrund af medlemskredsens udvidelse og ændrede opgaver. Rapporten fra vismandsudvalget blev afgivet til medlemslandene i november 1998, og blev forelagt den parlamentariske forsamling til høring. På sessionen i slutningen af januar 1999 vedtog forsamlingen en udtalelse, som støtter vismandsudvalgets konklusioner, men lægger op til en yderligere styrkelse af forsamlingens kompetence. Udtalelsen fremhæver endvidere behovet for en tilpasning af relationerne dels mellem Europarådets instanser, dels til andre institutioner, herunder især EU.

Rapporten, der er vedlagt som bilag til denne redegørelse, lægger ikke op til radikale ændringer. Den går i sit hovedsigte ind for continuation af Europarådet og dets aktiviteter på grundlag af de gældende statutter, der er ratificeret af alle medlemsstater. Rapporten indeholder herforuden en række forslag om tilpasning og effektivisering af Europarådets organisation og virksomhed, herunder forslag vedrørende de forskellige organers samspil og ressourceanvendelse.

På linie med de øvrige nordiske lande kan regeringen tilslutte sig hovedlinierne i de fremsatte forslag. Dette gælder ikke mindst forslagene

om forbedret koordination og prioritering af regeringssamarbejdet indenfor Europarådet på de traditionelle samarbejdsområder (lovgivning og retsorden, uddannelse, kultur og sundhed) samt forslag til reform af Europarådets omfattende sekretariat.

Den europæiske Menneskerettighedskonvention
Konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (EMRK) blev undertegnet i Rom den 4. november 1950 af 12 europæiske lande, herunder Danmark, og trådte i kraft den 3. september 1953. Konventionen er ratificeret af samtlige 40 medlemslande. Den er inkorporeret i dansk lovgivning ved lov nr. 285 af 29. april 1992.

EMRK henviser i sin indledning til Verdenserklæringen om Menneskerettigheder, der blev vedtaget af FN's generalforsamling den 10. december 1948. EMRK omfatter dog kun klassiske borgerlige og politiske rettigheder, og ikke de i Verdenserklæringen indeholdte økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Til beskyttelse af de økonomiske og sociale rettigheder er senere vedtaget et særskilt instrument.

Det særlige ved EMRK er de dertil knyttede, uafhængige kontrolorganer i form af en domstol og - hidtil - en Menneskerettighedskommission. Alle medlemsstater har anerkendt afgørelsernes bindende virkning, og i praksis er domstolens og kommissionens afgørelser altid blevet efterlevet. Klage kan indgives af enhver person under den indklagede stats jurisdiktion, grupper af personer eller ikke-statslige organisationer, som angiver at være ofre for en konventionskrænkelser. De nationale retsmidler skal dog først være udtømt.

Også en eller flere stater kan indgive klage mod en anden medlemsstat (mellemsstatslige klager), men denne klageadgang benyttes sjældent. Den danske regering indbragte i januar 1997 en dansk statsklage mod Tyrkiet for Den europæiske Menneskerettighedskommission i anledning af Kemal Koc-sagen. I klagen opfordredes Kommissionen til at klarlægge sagens faktiske omstændigheder og at fastslå, at Kemal Koc var udsat for tortur og dermed en krænkelse af artikel 3 i EMRK, mens han var i det tyrkiske politis varetægt i juli-august 1996. Desuden anmodedes Kommissionen om at undersøge, hvorvidt de forhørsmetoder, som blev anvendt af det tyrkiske politi over for Kemal Koc, har karakter af en udbredt praksis i Tyrkiet. Sagen er fortsat under behandling i Strasbourg.

Danmark har også deltaget i mellemstatslige klager mod Grækenland efter militærkuppet i 1967 og mod Tyrkiet efter militærets magtovertagelse i 1980. Sidstnævnte sag blev afsluttet i 1986 med et forlig, som bl.a. indebar, at Tyrkiet anerkendte den individuelle klageret til Menneskerettighedskommissionen.

Menneskerettighedskommissionen og -domstolen
Antallet af registrerede sager ved Menneskerettighedskommissionen lå i 1960'erne og 1970'erne på 4-500 om året. I 1988 nåede tallet op over 1000, og for de seneste 3 år er der registreret mere end 4.700 nye sager årligt. Udviklingen har været tilsvarende ved domstolen. Ud af dennes i alt godt 1000 domme er mere end halvdelen afsagt indenfor de sidste 5 år, heraf over 200 indenfor det sidste år.

Denne kraftige stigning i antallet af sager - som har ført til ventetider i sagsbehandlingen - kan forventes at blive yderligere forstærket med tilkommende klager mod de nye medlemslande. Der er derfor med virkning fra november 1998 gennemført en omfattende reform af kontrolorganerne.

Den vigtigste nyskabelse er, at den nye menneskerettighedsdomstol i Strasbourg er permanent i modsætning til de tidligere organer, som kun trådte sammen periodevis. Endvidere er det hidtidige dobbelt-instans system, hvorefter sagerne først blev behandlet i Menneskerettighedskommissionen, hvorefter den endelige afgørelse blev truffet enten i Ministerkomitéen eller Domstolen, erstattet af et system, hvor sagerne alene behandles i Menneskerettighedsdomstolen. Der er dog åbnet en begrænset mulighed for to behandlinger i domstolens regi.

Domstolen består af 40 dommere, en fra hvert medlemsland. Den danske dommer er højesteretsdommer Peer Lorenzen, der ligeledes er medlem af Menneskerettighedskommissionen i overgangsperioden, indtil kommissionen nedlægges i slutningen af 1999.

Det er fortsat i henhold til EMRK artikel 54. Ministerkomitéens ansvar at påse gennemførelsen af domstolens afgørelser. De nordiske lande indtager normalt en samlet holdning i disse spørgsmål.

Den gamle Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg har i den forløbne tid behandlet 7 sager mod Danmark. 4 af sagerne, herunder den første klage i 1971 om tvungen seksualundervisning i skoler, førte til frifindelse af staten. I 3 af sagerne mod Danmark fandt domstolen, at

staten havde overtrådt menneskerettighedskonventionen.

I den første af disse fandt domstolen, at retten til en retfærdig rettergang var krænket ved at en byretsdommer, der pådømte en straffesag, i en række tilfælde selv havde varetægtsfængslet den tiltalte på »særligt bestyrket mistanke«, ligesom dommerne i ankeinstansen flere gange havde stadfæstet fængslingskendelserne. Menneskerettighedsdomstolens afgørelse blev lagt til grund i flere følgende højesteretsafgørelser og førte i 1990 til en ændring af retsplejeloven.

Den anden sag, fra 1994, vedrørte afvejningen mellem ytringsfrihed og racisme. En journalist og en redaktør ved Danmarks Radio var blevet idømt bøder for racediskrimination ved at have viderebragt raceforhånende udtalelser fra nogle »grønjakker«. Menneskerettighedsdomstolen lagde i en delt afgørelse (12 stemmer mod 7) vægt på, at TV-udsendelsen som helhed havde et anti-racistisk budskab, og fastslog, at indgrebet mod journalistens ytringsfrihed var i strid med Menneskerettighedskonventionen. Også denne afgørelse blev lagt til grund i senere højesteretsafgørelser, og den særlige klageret gav tilladelse til genoptagelse af straffesagen, hvor de pågældende frikendtes.

I den seneste afgørelse fra 1996 i en sag rejst af danske blødere fandt domstolen, at staten ikke havde opfyldt kravet om, at sager skal afgøres inden rimelig tidsfrist. Blødersagen havde trukket ud i 7 år og 2 måneder. Dommen førte til ændring af retsplejelovens regler med henblik på at understrege rettens pligt til at sørge for, at civile retssager ikke trækker unødvendigt længe ud.

Demokratistøtte

Alle central- og østeuropæiske lande er nu optaget i Europarådet eller har gæstestatus (Armenien, Azerbajdjan, Georgien og Bosnien-Herzegovina), bortset fra det tidligere Jugoslavien (Serbien-Montenegro) og Belarus. Europarådet er herved kommet i fokus som overvåger af retsorden og demokrati til de nye medlemslande.

Hovedparten af disse, herunder Ukraine, Rusland og senest Kroatien kom ind som medlemmer uden på forhånd at have opfyldt Statutens krav til retsstatslig orden og respekt for menneskerettigheder. Optagelsen skete under forudsætning af snarlig opfyldelse af disse krav og ud fra den vurdering, at tidligt medlemskab

bedre end årelang kandidatstatus ville fremme udviklingen i demokratisk retning.

Ved vurderingen af resultaterne af udvidelsen kan peges på to positive aspekter. Det ene er nationale, folkevalgte og ofte fremtrædende repræsentanternes kontinuerlige deltagelse i plenarmøder og komitéarbejde i Europarådets Parlamentariske Forsamling. Det andet aspekt er inddragelsen af nationale ressortmyndigheder i det nære, saglige samarbejde under Europarådet, ofte på grundlag af bindende retsakter. Det drejer sig her om mærkbart positive påvirkninger på væsentlige lovgivnings- og forvaltningsområder i de nye medlemsstater.

Europarådets programmer til støtte for opbygning og funktion af demokratiske institutioner og retsorganer er langt fra at leve op til forventningerne fra topmødet i Wien i 1993. Det er åbenbart, at de faktiske retsforhold i en række medlemslande, også i andre end de senest tilkomne, er så fjernt fra Europarådets høje standarder, at næppe noget støtteprogram i sig selv kan bringe forholdene på niveau inden for en kortere tidsramme. Alligevel er det skuffende, at denne del af Europarådets programmer kun udgør en beskedne del af sekretariatets budget (ca. 77 mill FF eller 7,4% i 1999) og beskæftiger en endnu mindre andel af sekretariatets personale. Indenfor disse beskedne rammer yder Europarådet støtte til forberedelse af lovgivning, opbygning af retsvæsen, f.eks. ved træningsprogrammer for dommere og politi, og diverse demokratistøtte iøvrigt i godt 20 lande.

Den såkaldte Venedig Kommission af uafhængige retsekspertter blev oprettet i 1990 med henblik på at bistå især ansøgerlandene og de nye medlemslande med forberedelse af forfatninger, valglove og andre retsakter til styrkelse af demokratiske institutioner, herunder lokalt demokrati. Blandt de seneste bidrag er et forslag til hovedelementer i en eventuel ny status for Kosovo. Kommissionen er oprettet som en partiel overenskomst under Europarådet og har sit eget budget. Danmark bidrager aktivt hertil. Det kan i den forbindelse oplyses, at Danmark i Kommissionen er repræsenteret ved højesteretsdommer Asbjørn Jensen.

Medlemmer af Europarådets parlamentariske forsamling og af Kommunalkongressen deltager - ofte i samarbejde med OSCE - i observation af valg i ansøgerlande samt i medlemslande, hvor den demokratiske proces er under pres, i 1997-98 f.eks. Albanien, Makedonien, Armenien, Azerbajdjan og Bosnien-Herzegovina.

Andre aktivitetsområder

I det følgende omtales en række af Europarådets øvrige aktiviteter. Opregningen er ikke udtømmende. Eksempelvis indgår hensynet til fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder i videst muligt omfang i erfaringsudvekslingen og anbefalingerne på relevante aktivitetsområder.

På hovedområderne for det løbende samarbejde mellem Europarådets medlemslande er nedsat styringskomitéer (p. t. 14). Heri deltager regeringsrepræsentanter og sagkyndige fra pågældende ressortministerier, som bl.a. forbereder alle udkast til konventioner, tillægsprotokoller og rekommandationer. Ministerkomitéen indhenter i vid udstrækning udtalelser fra de relevante styringskomitéer til forslag og henstillinger, som modtages fra Den parlamentariske Forsamling.

Bekæmpelse af tortur

Den europæiske Konvention til Forebyggelse af Tortur og Umenneskelig eller Vanærende Behandling eller Straf fra 1987 er baseret på artikel 3 i EMRK. Konventionen er ratificeret af samtlige medlemslande.

En særlig ekspertkomité, CPT, (Committee for the Prevention of Torture) søger at forebygge, at der opstår situationer, hvor frihedsberøvede personer udsættes for tortur m.v. Ekspertkomitéen foretager periodiske og »ad hoc« besøg på steder, hvor personer er berøvet deres frihed, herunder fængsler, politistationer, militærforlægninger og psykiatriske hospitaler, og foreslår om nødvendigt forbedringer i beskyttelsen af disse personer. Konventionen er baseret på et samarbejdsprincip, og komitéens rapporter fra besøgene i de enkelte lande er fortrolige, medmindre vedkommende stat selv giver afkald på fortrolighedskravet. I praksis giver de fleste lande efter en vis tid tilladelse til offentliggørelse. Tyrkiet er dog en undtagelse, og de nordiske lande har ved flere lejligheder henstillet til Tyrkiet, at det følger eksemplet fra de andre lande. I slutningen af februar 1999 gav Tyrkiet tilladelse til offentliggørelse af den seneste CPT-rapport.

Hvis ekspertkomitéen skønner, at et land undlader i tilstrækkeligt omfang at samarbejde med komitéen eller at følge dennes anbefalinger, kan komitéen med to trediedeles flertal beslutte at fremsætte en offentlig udtalelse herom. Ekspertkomitéen har i december 1992 og i december 1996 benyttet sig af denne adgang i forhold til Tyrkiet.

Regeringen giver Europarådets arbejde til forebyggelse af tortur høj prioritet og går ind for, at der afsættes øgede ressourcer til dette formål i de kommende år bl.a. under hensyn til, at der i Rusland og Ukraine er ligeså mange personer under forvaring som i de øvrige medlemslande tilsammen.

Socialpagten

Den europæiske Socialpagt blev undertegnet i Torino i oktober 1961 og trådte i kraft den 26. februar 1965. Socialpagten garanterer en række grundlæggende rettigheder, herunder trygge arbejdsvilkår, rimelig og lige løn for mandlige og kvindelige arbejdstagere, ret til at organisere sig, føre kollektive forhandlinger og til at strejke, samt social sikring. Deltagerstaterne er dog ikke forpligtet til at være bundet af alle rettighederne. Socialpagten er ratificeret af 22 lande, herunder Danmark (1965).

En række forhold har haft den konsekvens, at Danmark har undladt at ratificere en lang række bestemmelser. Forholdene er primært af formel karakter, idet man fra dansk side ofte kan tilslutte sig de gode hensigter, bestemmelserne i Socialpagten er udtryk for. Imidlertid omhandler bestemmelserne i Socialpagten ofte områder, der bliver overenskomstreguleret i Danmark, eller bestemmelserne griber ind i den balance, der på nuværende tidspunkt er mellem lov og overenskomst (bl.a. fastsættelse af en rimelig daglig eller ugentlig arbejdstid (artikel 2 stk. 1) samt anerkendelse af alle arbejdesret til et rimeligt opsigelsesvarsel (artikel 4 stk.4)). Andre bestemmelser strider mod det forebyggende princip i Arbejdsmiljøloven, herunder princippet om at arbejdet skal tilrettelægges og udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt ansvarligt for alle.

Socialpagtens overholdelse bliver overvåget af uafhængige eksperter og en regeringskomité på grundlag af periodiske rapporter fra deltagerstaterne. Repræsentanter for arbejdsmarkedets parter deltager også i kontrolorganerne. Kontrolorganerne kan anbefale Ministerkomitéen at vedtage en henstilling til et kontraherende land om ændring af lovgivning eller praksis på et konkret arbejdsretligt eller socialt område. I modsætning til Menneskerettighedskonventionen er kontrolsystemet ikke af juridisk bindende karakter.

Der har blandt eksperterne været kritik mod Danmark, bl.a. vedrørende eksklusivt aftaler, tje- nestemænds manglende strejkeret og bopæls-

kriteriet i loven om Dansk Internationalt Skibsregister. Regeringen forudser, at i hvert fald nogle af kritikpunkterne vil komme til afstemning i Ministerkomitéen.

Ministerkomitéen har i 1996 vedtaget en revideret Socialpagt, som dels indeholder reviderede og dels nye og omfattende bestemmelser om økonomiske og sociale forhold. Der er endvidere i 1991 vedtaget en ændringsprotokol vedrørende behandlingen af nationale rapporter, og i 1995 en tillægsprotokol om kollektiv klage-mulighed. Fra dansk side tages særskilt stilling til ratifikation af hvert enkelt instrument.

De ovenfor omtalte forhold gør sig ligeledes gældende i forhold til den reviderede Socialpagt. Det er bl.a. derfor, at Danmark endnu ikke har ratificeret.

Regeringen er som udgangspunkt positiv overfor en styrkelse af overvågningsmekanismen ved indførelse af kollektive klager. Kollektive klager kan medvirke til at gøre Socialpagten synlig og betydningsfuld.

Det faktum, at konsultation af Regeringskomitéen efter proceduren i Tillægsprotokollen om Kollektive Klager kun vil ske undtagelsesvis, indebærer imidlertid, at Danmark ikke har kunnet ratificere Tillægsprotokollen. Regeringskomitéen har hidtil været et nødvendigt led i arbejdet med at give andre medlemsstater forståelse for særlige danske forhold.

Nationale mindretal

I en erklæring om nationale mindretal, som blev vedtaget på Europarådets 1. topmøde i Wien i oktober 1993 udtaltes bl.a., at de nationale mindretal, som historiens omvæltninger havde skabt i Europa, burde beskyttes og respekteres som et bidrag til stabilitet og fred. Ministerkomitéen blev derfor pålagt at udarbejde en rammekonvention, der specificerer de juridiske principper, som de deltagende stater forpligter sig til at respektere for at sikre beskyttelsen af deres nationale mindretal.

Rammekonventionen, som bl.a. bygger på København-dokumentet fra 1990 vedrørende CSCE's menneskelige dimension, trådte i kraft den 1. februar 1998. Konventionen er foreløbig ratificeret af 23 medlemslande, herunder Danmark, samt af Armenien.

Under forhandlingerne om Rammekonventionen lykkedes det ikke at opnå enighed om en definition af, hvad der efter konventionen skal forstås ved et »nationalt mindretal«, og det overlades til de deltagende lande selv at erklæ-

re, for hvem konventionen skal finde anvendelse. Danmark afgav i forbindelse med ratifikationen en erklæring om, at rammekonventionen skal gælde for det tyske mindretal i Sønderjylland. En tilsvarende erklæring er afgivet af Tyskland bl.a. vedrørende danskere med tysk statsborgerskab.

Rammekonventionen angiver de mål i henseende til ikke-diskrimination, ligestilling, forsamlingsfrihed, sprog og undervisning m.v., som staterne forpligter sig til at forfølge, og giver således staterne en vis margin ved gennemførelsen. Konventionen indebærer ingen anerkendelse af kollektive rettigheder.

Trods begrænsningerne er Europarådets Rammekonvention det mest omfattende juridisk bindende multilaterale instrument, der omhandler den generelle beskyttelse af nationale mindretal. Regeringen går ind for, at Europarådet afsætter øgede ressourcer til arbejdet med at sikre, at det størst mulige antal lande ratificerer konventionen og lever op til dennes forudsætninger.

Ministerkomitéen, bistået af en rådgivende komité af uafhængige eksperter, omfattende bl.a. professor, dr.jur. Eva Smith, skal overvåge deltagerlandenes efterlevelse af Rammekonventionen. Til brug herfor forpligter de deltagende lande sig til at afgive periodiske rapporter, som offentliggøres. Regeringen forventer, at disse rapporter og komitéens udtalelser vil være af betydning også for det bredere samarbejde i Europarådet om styrkelse af den demokratiske udvikling i alle medlemslande. Materialet vil særligt støtte OSCE's Højkommissær for Nationale Mindretal i hans arbejde. I sin vurdering af, hvorvidt medlemsstaterne krænker nationale mindretals rettigheder, anvender Højkommissæren blandt andre retskilder Europarådets Rammekonvention. Regeringen har konsekvent støttet Højkommissæren i dennes arbejde i de nye OSCE-medlemslande.

Ud over rammekonventionen om beskyttelse af nationale mindretal indeholder også det europæiske charter for regional- eller mindretalsprog regler til beskyttelse af nationale mindretal. Charteret blev undertegnet i Strasbourg den 5. november 1992 og er hidtil blevet ratificeret af 8 lande. Charteret trådte i kraft den 1. marts 1998. Regeringen håber i den kommende folketingssamling at kunne fremlægge forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af charteret.

Racisme

I lyset af en konstateret stigning i forekomsten af racisme, fremmedhad og anti-semitisme vedtog stats- og regeringscheferne på topmødet i Wien i oktober 1993 en handlingsplan til imødegåelse af disse fænomener. Et led i handlingsplanen var oprettelsen i 1994 af en Europæisk Kommission mod Racisme og Intolerance (ECRI), hvis danske medlem er professor, dr.jur. Eva Smith.

ECRI har udarbejdet rapporter om foreløbigt ca. halvdelen af medlemslandene. Rapporterne redegør for lovmæssige og politiske foranstaltninger til imødegåelse af racisme og intolerance i de enkelte lande, ligesom der stilles forslag til forbedringer. ECRI offentliggjorde i slutningen af januar 1999 en rapport om Danmark. I rapporten anføres indledningsvist, at udgangspunktet for dansk lovgivning er en ligestilling mellem danske statsborgere og udlændinge med lovligt ophold i landet, og at der i Danmark er en ægte vilje til at bekæmpe racisme og intolerance, men at mange af tiltagene er igangsat for nyligt, og at virkningen af disse derfor ikke er indtrådt fuldt ud.

I rapporten beskrives udviklingen med hensyn til imødegåelse af racisme og intolerance i Danmark. Rapporten indeholder på denne baggrund en række anbefalinger til bekæmpelse af racisme og intolerance.

Det skal bemærkes, at der i rapporten ikke tages højde for initiativer, som er iværksat efter 1. november 1997.

Den europæiske forberedelse af FN's Verdenskonference mod Racisme år 2001 foregår i Europarådet.

Europarådet har indgået en samarbejdsaftale med EU om Det europæiske Observatorium for Bekæmpelse af Racisme og Fremmedhad i Wien.

Økonomisk kriminalitet m.v.

Europarådet vedtog i 1990 en konvention om hvidvaskning og beslaglæggelse m.v. af udbytte af kriminelle aktiviteter, som er ratificeret af 23 medlemslande samt Australien (Danmark i november 1996). Konventionen er især rettet mod narkotikarelateret kriminalitet. Et særligt organ bedømmer foranstaltninger til imødegåelse af hvidvaskning i 21 europæiske lande, som ikke omfattes af arbejdet i den Paris-baserede Financial Action Task Force (FATF). Europarådet supplerer herved aktiviteterne i FATF.

Europarådets topmøde i oktober 1997 gav stødet til vedtagelse af 20 vejledende principper

for national lovgivning og nationale foranstaltninger til bekæmpelse af korruption. Den 4. november 1998 vedtog Ministerkomitéen en strafferetskonvention om korruption. Regeringen undertegnede denne konvention den 27. januar d.å. som et af de første fire blandt 21 lande. Konventionen træder i kraft, når den er ratificeret af 14 lande. Det næste mål er at færdiggøre en konvention om civile retlige foranstaltninger til udgligning af skadevirkninger som følge af korruption til vedtagelse på ministermødet i maj dette år. Endvidere arbejder Europarådet på en adfærdskodeks for offentligt ansatte med henblik på vedtagelse inden årets udgang.

Alle disse retsinstrumenter vil blive overvåget af en særlig instans under Europarådet (GRECO), som vil træde sammen såsnart aftalen herom er tiltrådt af 14 lande. Denne instans skal sikre, at de 20 vejledende principper og Europarådets retsinstrumenter til bekæmpelse af korruption efterlevs i praksis. Regeringen agter at deltage aktivt i dette arbejde.

Europarådet har i november 1998 indgået et nyt fællesprogram med Europa-Kommissionen (»Octopus II«). Dette skal fremme nationalt og internationalt samarbejde mellem dommere, anklagere og politimyndigheder i kampen mod organiseret kriminalitet og korruption. Europarådet vil endvidere fremover udarbejde en årlig rapport om organiseret kriminalitet, som supplerer arbejdet i EU og giver en oversigt over »best practices« blandt de europæiske lande på dette område.

I 1997 oprettedes en ekspertgruppe, som forbereder en eventuel strafferetskonvention mod misbrug af elektroniske netværk.

Lokalt selvstyre

Europarådets konvention (Charter) om lokalt selvstyre blev åbnet for medlemslandenes underskrift den 15. oktober 1985, hvor 11 lande, herunder Danmark, underskrev konventionen. Konventionen trådte i kraft den 1. september 1988.

Konventionen er underskrevet af 36 lande, og 30 af landene har ratificeret konventionen.

Borgernes ret til at deltage i varetagelsen af offentlige anliggender er et af de demokratiske principper, som er fælles for alle Europarådets medlemsstater, og det er på lokalt plan, at denne rettighed kan udøves på den mest direkte måde. Beskyttelsen og styrkelsen af lokalt selvstyre i de forskellige europæiske lande er derfor et vigtigt bidrag til opbygningen af et Europa

grundlagt på principperne om demokrati og decentralisering af beføjelser.

Konventionen indeholder grundlæggende principper for beskyttelsen og udviklingen af de lokale myndigheders rettigheder, herunder en sikring af politisk, administrativ og økonomisk selvstændighed for lokale myndigheder.

Konventionen om lokalt selvstyre har i de senere år haft en særlig vigtig funktion som et forbillede i forbindelse med udviklingen af et lokalt selvstyre i de central- og østeuropæiske lande, og nogle af konventionens principper er blevet inkorporeret i disse landes forfatninger.

Sundhed

Blandt Europarådets mest banebrydende aktiviteter i de senere år er udarbejdelsen af retsakter på det lægevidenskabelige område. Det gælder først og fremmest konventionen fra april 1997 om menneskerettigheder og biomedicin. Konventionen fastlægger generelle principper og regler for patientbeskyttelse og vil blive suppleret med tillægsprotokoller om etiske og juridiske forhold, som opstår som følge af den videnskabelige udvikling. Den første af disse protokoller om forbud mod menneskelig kloning blev undertegnet i januar 1998 af bl.a. Danmark. Regeringen håber at begge disse retsakter kan ratificeres af Danmark i første halvår af 1999. Andre protokoller under forberedelse vedrører organtransplantation, beskyttelse af det menneskelige foster, medicinsk forskning (herunder samtykkebestemmelser) samt menneskelig genetik.

»Pompidou-gruppen« koordinerer medlemsstaternes arbejde med bekæmpelse af narkotikamisbrug og -handel. På grundlag af Anti-doping-konventionen af 1989 finder endvidere et samarbejde sted mod doping af sportsudøvere. Arbejdet indebærer bl.a. udarbejdelse af referencelister over forbudte substanser samt harmonisering af kontrolmetoder og sanktioner. Også ikke-medlemslande deltager i dette arbejde.

Den europæiske Farmakopé-program fra 1964 fastsætter normer for omkring 1000 lægemidlers sammensætning og tilberedning for at beskytte offentligheden mod fejl og svindel.

Miljø

Ministerkomitéen vedtog i 1998 en konvention om strafferetlige midler til beskyttelse af miljøet. Konventionen, som er den første af sin art, blev undertegnet af Danmark ved fremlæggelsen

den 4. november 1998, og regeringen håber at den kan ratificeres af Danmark i første halvår af 1999.

Bern-konventionen af 1979 om bevaring af vilde dyr og planter samt deres levesteder bidrager til koordinering af bestræbelser for effektiv naturbeskyttelse og er bindeleddet til visse grundlæggende EF-direktiver på naturbeskyttelsesområdet. Endvidere var Europarådets arbejde med Bern-konventionen et vigtigt udgangspunkt for udviklingen af Den Paneuropæiske Biodiversitets- og Landskabsstrategi i 1995. Virkeliggørelsen af denne strategi er omdrejningspunktet for det paneuropæiske samarbejde i forbindelse med den globale konvention om den biologiske mangfoldighed og dermed centralt for naturbeskyttelses-dimensionen i den såkaldte »Environment for Europe-Process«, hvis sidste ministerkonference blev afholdt i Århus i sommeren 1998. Europarådet er sammen med UNEP sekretariat for naturbeskyttelsesarbejdet i denne proces.

Fra dansk side deltager man i arbejdet omkring Europarådets ministerkonference om regionplanlægning. Næste konference afholdes i Hannover 7.-8. september 2000. Temaet bliver fælles spatial planlægning og bæredygtig udviklingsstrategi for Europa. Man er i gang med at udarbejde et »Guiding Principles for Sustainable Development of the European Continent«, et spatialt udviklingsperspektiv for Europarådets 40 medlemslande, med henblik på præsentation i Hannover. Dette dokument skal ses som et væsentligt supplement – i en i forhold til EU udvidet landekreds – til EU's Europæiske Fysisk, Funktionelle Udviklingsperspektiv (ESDP), som forventes vedtaget maj 1999.

Statsborgerret, flygtninge m.v.

Den Europæiske Konvention om Statsborgerret, der blev underteget af Danmark ved fremlæggelsen den 6. november 1997, sammenfatter de vigtigste principper for erhvervelse og fortabelse af statsborgerret bl.a. med henblik på at undgå statsløshed, undgå diskrimination i anliggender, der vedrører statsborgerret, samt styrke retten til respekt for familielivet. Regeringen forventer at kunne forelægge forslag til ratifikation af konventionen i første halvår af 1999.

På flygtningeområdet er som folkeretlig forpligtelse under Europarådet alene indgået en konvention i 1980 om overførelse af ansvar for flygtninge (ratificeret af Danmark i 1984), som indeholder bestemmelser til udfyldning af

Genève-konventionen af 1951. På initiativ af den parlamentariske forsamling har Ministerkomitéen vedtaget en række rekommandationer; i 1997 og 1998 bl.a. om retningslinier for anvendelse af »safe third country concept« og om uddannelse af embedsmænd, som modtager asylsøgere. Europarådets Parlamentariske Forsamling har endvidere vedtaget en omfattende rapport med anbefalinger (1997) vedrørende midlertidig beskyttelse af personer, der tvinges til at flygte fra deres hjemlande.

Børn og ungdom

Europarådets parlamentariske forsamling har i 1996 og 1997 taget en række initiativer, bl.a. ved rekommandationer om europæisk børnepolitik og om økonomisk misbrug af børn. Handlingsprogrammet fra Europarådets topmøde i 1997 indeholder afsnit herom samt om samarbejde mod seksuelt misbrug af børn. På baggrund heraf vedtoges på ministermødet i maj 1998 et børneprogram, som skal øge opmærksomheden omkring børns rettigheder.

På ungdomsområdet foretages i sammenhæng med topmødets prioritering af »socialt sammenhold« analyser af medlemslandenes ungdomspolitik. Europarådets to ungdomscentre i Budapest og Strasbourg er ramme om et stort antal aktiviteter med vægt på at engagere ungdomsledere og -organisationer i styrkelse af demokratiet i Europa.

Kultur

Den europæiske Kulturkonvention fra 1954, som er ratificeret af samtlige medlemslande og de fleste ansøgerlande, danner grundlag for Europarådets omfattende samarbejde om kultur, uddannelse og sport. Kultursamarbejdet har bl.a. resulteret i afholdelse af europæiske kulturudstillinger, herunder om henholdsvis Chr. IV, vikinger og bronzealderen i Danmark.

Eurimages er Europarådets støttefond for samproduktion og distribution af film og andre audio-visuelle produkter.

Europarådet danner rammen om samarbejdet for bevaringen af den europæiske kulturarv. Med Granadakonventionen af 1985 fastlægges principperne for integration af hensynet til den arkitektoniske arv i planlægningen og i de øvrige sektorer. Integreret varetagelse af beskyttelsesinteresser er videre udviklet i konventionen om beskyttelse af den arkæologiske arv, Valetta 1992.

Beskyttelsen af kulturarven har igennem 90'erne været genstand for øget politisk interesse blandt andet som identitetsskabende faktor. Understøttelse af tværkulturel tolerance i forbindelse med de mange etniske konflikter er således blevet en central faktor. Også kulturarvens beskyttelse som led i realiseringen af en bæredygtig udvikling har påkaldt sig øget aktivitet. Ved topmødet i Wien 1993 henvises til kulturarven som en grundlæggende fælles værdi, som skulle bevares i sin mangfoldighed og diversitet. Dette synspunkt er fastholdt i deklARATIONEN fra topmødet i 1997 og fulgt op i den tilhørende handlingsplan, der lancerer en kampagne i årene 1999-2000 for den europæiske kulturarv. Et program for kampagnen vil blive forelagt på topmødet i Budapest i maj 1999.

Europarådets samvirke med andre organisationer

Europarådet har traditionelle forbindelser til en række internationale institutioner, herunder FN, dets særorganisationer og højkommisariater, OECD, Røde Kors og et bredt felt af NGO'er, som er aktive indenfor Europarådets forskellige virkefelter.

Europarådets deltagelse i internationalt samarbejde sker på grundlag af egne bestemmelser og træk på egne erfaringer og ekspertise. De internationale kontakter plejes ikke mindst af Den parlamentariske Forsamling, hvis faste komitéer løbende samarbejder med tilsvarende komiteer eller instanser indenfor andre internationale organisationer.

Udviklingen efter Berlin-murens fald og optagelsen af nye medlemmer fra Central- og Østeuropa i organisationer som Europarådet, OSCE og NATO har forøget behovet for et tættere samarbejde mellem de internationale organisationer. Iværksættelsen af EU's tiltrædelsesproces accenturerer også dette.

Samtidig bør man i stigende grad være opmærksom på at undgå dobbeltarbejde og unødigt overlappning. Det er vigtigt at tage udgangspunkt i organisationernes komparative fordele. Europarådet kan således yde et særligt bidrag i den mere langsigtede indsats for opbygning af demokratiske samfund gennem påvirkning af lovgivning og institutioner i kraft af den juridiske, folkeretlige forpligtelse, som er indeholdt i Europaråds-medlemskabet. Europarådet er ikke den primære institution for varetagelse af krisestyring eller mægling i en aktuel konflikt-situation. Europarådet har dog en rolle at spille i efter-konfliktsituationer, hvor man med hensyn

til den mere langsigtede indsats vedrørende opbygning af demokratiske institutioner bør være centralt placeret. Europarådets medvirken til politisk/social stabilisering og genopretning efter kriser og konflikter, som i Bosnien-Herzegovina og Albanien, er eksempler herpå. Ikke mindst vedrørende valgovervågning er der grundlag for et tæt samarbejde mellem Europarådet og OSCE/ODHIR.

Med henblik på at sikre denne koordination holdes der med EU, OSCE og FN årlige eller halvårslige møder om organisationernes indsats på områder af fælles interesse. Fra dansk side kan man støtte vismandsrapportens betragtninger vedrørende Europarådets samvirke med andre internationale institutioner. Vejen frem er konkret og pragmatisk samarbejde snarere end formelle samarbejdsaftaler.

Samarbejdet mellem regeringssiden og Europarådets parlamentariske forsamling

Europarådets instanser og deres indbyrdes forhold er som udgangspunkt bestemt af Statutten af 1949, hvorefter Ministerkomitéen har det formelle ansvar og træffer de endelige afgørelser om organisationens virksomhed og budget.

Den parlamentariske Forsamlings kompetence er efter statuten overvejende af rådgivende karakter, men med den væsentlige tilføjelse som retten til fremsættelse af forslag udgør. Forsamlingen fastsætter sin egen dagsorden og tager initiativ såvel i relation til egne overvejelser som i forhold til Ministerkomitéen til fremme af Europarådsformål.

I praksis har de senere års udvikling, særlig efter Europarådets udvidelse mod øst, medført en betydelig forøgelse af den parlamentariske forsamlings mødevirksomhed og en markant stigning i forsamlingens engagement i og indflydelse på opfølgelsen af målsætningen for Europarådets virksomhed. Dette gælder såvel konventionsarbejdet som forholdet til nye medlemslande og ansøgerlandene. Denne udvikling førte allerede i 1985 til en beslutning i ministerkomitéen om at forelægge alle udkast til konventioner og aftaler for forsamlingen til udtalelse inden vedtagelsen.

Den parlamentariske forsamlingens øgede engagement i konventionsarbejdet i Europarådet omfatter f.eks. områder som biomedicin, korruption, økonomisk kriminalitet og elektroniske netværk. Forsamlingen har på sådanne områder taget initiativer, som imødekommer behov, der gør sig gældende på tværs i medlemskredsen

som følge af den sociale og teknologiske udvikling.

Den parlamentariske forsamling har endvidere fået en afgørende rolle under optagelsen af nye medlemslande. Ministerkomitéen besluttede i 1951, at forsamlingen skulle konsulteres forud for optagelsen af nye medlemmer. Medens denne forelæggelse i begyndelsen blev betragtet som en formalitet, hvor alle ansøgninger stort set blev behandlet ens, har forsamlingens vurdering af et ansøgerlands egnethed til optagelse udviklet sig til en dybtgående og omfattende gennemgang af kandidatlandets opfyldelse af Europarådets standarder. Eksempelvis omfatter udtalelsen vedrørende Ruslands optagelse over 20 politiske og juridiske krav, som forudsattes opfyldt i forbindelse med optagelsen.

Forsamlingen har nære og omfattende kontakter med de nye medlemslandes og ansøgerlandenes politiske miljøer. Siden 1990 har forsamlingen tildelt status som »særlig gæst« til en delegation af parlamentarikere fra hvert ansøgerland. Repræsentanter for disse lande får derved adgang til at deltage i forsamlingens møder, allerede inden optagelsesproceduren formelt iværksættes.

En del af forståelsen omkring Europarådets udvidelse mod øst var nødvendigheden af at opretholde troværdigheden af de grundlæggende principper og af en kritisk overvågning af medlemstaternes efterlevelse af de påtagne medlemsforpligtelser. Denne opgave påhviler, såvel den parlamentariske forsamling, som ministerkomitéen og sekretariatet. Den parlamentariske forsamling har her vist sig at være mere effektiv end Ministerkomitéen, hvilket i nogen grad har sammenhæng med forskellen i beslutningsprocedurer. Forsamlingens monitorering er koncentreret om et enkelt land ad gangen og omfatter, såvel juridiske forpligtelser overfor Europarådet, som politiske forudsætninger knyttet til optagelsen. Rekommandationer herom kan vedtages ved flertalsbeslutning. Offentliggørelsen af forsamlingens rapporter, f.eks. om dødsstraf i Ukraine giver endvidere betydelige påvirkningsmuligheder.

Ministerkomitéens overvågningsprocedure er derimod baseret på komitéens generelle konsensusprincip, som hidtil har lagt snævre grænser for gennemførelsen. For at opnå alle medlemsstaters tilslutning til ministerkomitéens monitorering var det nødvendigt at basere den på principper om ikke-diskriminering og

fortrolighed. Dette indebærer, at monitoreringen foretages på grundlag af almene temaer (f.eks. ytringsfrihed, funktionen af demokratiske institutioner, justitsvæsen og lokalt demokrati), som gennemgås landevis med udgangspunkt i oplysninger tilvejebragt af staterne selv. Og komitéens konklusioner kan ikke offentliggøres, medmindre der er enighed herom.

Regeringen ser et behov for at styrke Europarådets overvågning af, at alle medlemslande lever op til forpligtelserne, ikke mindst på menneskerettighedsområdet. Regeringen ser gerne, at dette sker ved et nærmere samarbejde mellem den parlamentariske forsamling og Ministerkomitéen baseret på større åbenhed. Og resultaterne af monitoreringsprocessen bør i højere grad indgå i Europarådets øvrige arbejde, herunder samarbejdsprogrammerne med medlemslande.

Europarådets generalsekretær og vicegeneralsekretær vælges ifølge Statutten af forsamlingen efter indstilling fra Ministerkomitéen. Forsamlingen har ifølge Menneskerettighedskonventionen beføjelsen til at vælge dommere til Menneskerettighedsdomstolen og nominerer ifølge Torturkonventionen listen af kandidater til Europarådets torturkomité.

Efter Europarådets topmøde i oktober 1997 nedsattes en vismandsgruppe med henblik på udarbejdelse af forslag til forbedring af Europarådets struktur og virksomhed. Vismandsgruppens afsluttende rapport fra november 1998 indeholder en række forslag til præcisering af relationerne mellem den parlamentariske forsamling og regeringssiden. Som udgangspunkt støtter regeringen ligesom de øvrige nordiske lande og Holland forslagene i vismandsrapporten. Det må dog realistisk erkendes, at der næppe vil være tilslutning blandt medlemslandene til at gå udenfor Statuttens rammer.

Det kan tilføjes, at Europarådet i 1994 besluttede at oprette en Kongres for lokale og regionale myndigheder, der en gang årligt samler 572 politikere fra medlemslandenes kommuner og amter/regioner. Kongressen har rådgivende status i forhold til ministerkomitéen.

Europarådets budget og Danmarks bidrag
Europarådets ordinære budget for 1999 udgør FF 1,04 mia (ca. 1,18 mia kr). Hertil kommer et budget på FF 255,9 mill (ca. 290 mill kr) til 10 partielle overenskomster under Europarådet, hvoraf Danmark er medlem af de 6.

Efter udvidelsen af medlemskredsen er væksten i budgettet stagneret, og for de nærmeste år

er udsigterne til budgetforøgelser små. Det ordinære budget fordeles på følgende hovedposter:

Fælles sekretariatsudgifter	FF 516.783.943
Det intergouvernementale arbejdsprogram	FF 86.370.000
Den parlamentariske Forsamling	FF 86.903.000
Menneskerettighedsinstitutionerne	FF 164.315.000
Kommunalkongressen	FF 28.127.000
Diverse institutionelle udgifter, herunder Socialpagt, Torturkonvention, Mindretalskonvention	FF 18.992.000
Racismekommission, Informationscenter for Menneskerettigheder, tillidsskabende foranstaltninger	FF 12.804.000
Investeringer (computerudstyr, bygninger)	FF 30.700.000
Demokratibistand	FF 76.455.057
Reserve: 50-års jubilæum, opfølgning af topmødet	FF 12.950.000
Samarbejde med OSCE	FF 8.724.704

Budgettet er opbygget efter sekretariatets interne struktur, således som det har udviklet sig igennem årene. Der er bestræbelser igang for at omstille budgetteringen til resultatorienteret budgettering. Fra regeringens side støttes disse bestræbelser aktivt.

De fem store lande (Tyskland, Frankrig, UK, Italien og Rusland) dækker tilsammen godt 60% af det samlede budget. Disse lande har en af den øvrige medlemskreds anerkendt status som »store bidragydere«, som giver dem mulighed for at udøve en afgørende indflydelse på størrelsen af det samlede budget. Selvom der blandt medlemmer som de nordiske lande og Holland er en positiv indstilling til visse budgetforøgelser, står heroverfor denne politisk-økonomiske realitet.

Medlemslandenes bidrag fastsættes i henhold til bruttonationalindkomst og befolkningsstørrelse, med særlig vægt på førstnævnte. Danmarks andel i det ordinære budget for 1999 udgør 1,56%, hvilket for 1999 svarer til 17,7 mill kr. Det samlede bidrag inklusive bidrag til de partielle overenskomster, pension m.v. udgør 20,7 mill kr.

Hermed slutter redegørelsen

---

66. møde

Tirsdag den 23. marts 1999 kl. 13.00

Dagsorden

1) Tredje behandling af lovforslag nr. L 12:

Forslag til lov om afgrænsning af søterritoriet. Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 8/10 98. Første behandling 22/10 98. Betænkning 2/3 99. Anden behandling 18/3 99).

2) Tredje behandling af lovforslag nr. L 149:

Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Skattefrihed for arbejdsgiverbetalte ydelser til alkoholfavænnning m.v.).

Af skatteministeren (Ole Stavad).

(Fremsat 17/12 98. Første behandling 19/1 99. Betænkning 10/2 99. Anden behandling 23/2 99. Tillægsbetænkning 17/3 99).

3) Tredje behandling af lovforslag nr. L 155:

Forslag til lov om ændring af lov om social pension. (Ændrede regler om udbetaling af invaliditetsbeløb).

Af Tom Behnke (FF) m.fl.

(Fremsat 12/1 99. Første behandling 11/2 99. Betænkning 4/3 99. Anden behandling 18/3 99).

4) Tredje behandling af lovforslag nr. L 165:

Forslag til lov om ændring af søloven. (Gennemførelse af 1996-protokollen til Globalbegrænsningskonventionen af 1976 m.v.).

Af erhvervsministeren (Pia Gjellerup).

(Fremsat 21/1 99. Første behandling 4/2 99. Betænkning 4/3 99. Anden behandling 18/3 99).

5) Eventuelt: Anden behandling af lovforslag nr. L 139:

Forslag til lov om ophævelse af en række love under Fødevarerministeriets område.

Af fødevarerministeren (Henrik Dam Kristensen).

(Fremsat 10/12 98. Første behandling 13/1 99. Betænkning 24/2 99).

6) Anden behandling af lovforslag nr. L 108:

Forslag til lov om ændring af færdselsloven, godskørselsloven og arbejdsmiljøloven samt om ophævelse af lov om kontrol med overholdelsen af De Europæiske Fællesskabers forordninger om arbejderbeskyttelse inden for landevejstransport og lov om international godstransport med motorkøretøjer m.v. (Skærpet kontrol med tunge køretøjer, køre- og hviletidsbestemmelser, betalingsbestemmelser m.v.).

Af trafikministeren (Sorja Mikkelsen).

(Fremsat 27/11 98. Første behandling 10/12 98. Betænkning 18/3 99).

7) Anden behandling af lovforslag nr. L 164:

Forslag til lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v.

Af forskningsministeren (Jan Trøjborg).

(Fremsat 21/1 99. Første behandling 4/2 99. Betænkning 17/3 99).

8) Anden behandling af lovforslag nr. L 90:

Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsuddannelser, lov om erhvervsskoler og lov om de erhvervsgymnasiale uddannelser til højere handelseksamen og højere teknisk eksamen. (Fornyelse af de tekniske erhvervsuddannelser m.v.).

Af undervisningsministeren (Margrethe Vestager).

(Fremsat 13/11 98. Første behandling 2/12 98. Betænkning 16/3 99).

9) Anden behandling af lovforslag nr. L 142:

Forslag til lov om ændring af lov om befordringsrabat til studerende ved videregående uddannelser. (Rabat på abonnementskort). Af undervisningsministeren (Marianne Jelved, fg.).

(Fremsat 16/12 98. Første behandling 21/1 99. Betænkning 16/3 99).

10) Anden behandling af lovforslag nr. L 143:

Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsgrunduddannelse m.v. (Revision, skoleydelse og specialundervisning).

Af undervisningsministeren (Marianne Jelved, fg.).

(Fremsat 16/12 98. Første behandling 21/1 99. Betænkning 16/3 99).

11) Forespørgsel nr. F 33:

Forespørgsel til kulturministeren [om Betænkning om Billedkunst og forslag om en egentlig billedkunstlov].

Af Ole Sohn (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 10/2 99. Fremme af forespørgslen vedtaget 23/2 99).

12) Første behandling af lovforslag nr. L 192:

Forslag til lov om ændring af skattestyrelsesloven og andre love. (Justering af ansættelsesfrister m.v. og fælleskommunal administration).

Af skatteministeren (Ole Stavad).

(Fremsat 4/3 99).

13) Første behandling af lovforslag nr. L 193:

Forslag til lov om ændring af lov om totalisatorspil. (Ændret afgiftsafregning m.v.).

Af skatteministeren (Ole Stavad).

(Fremsat 4/3 99).

14) Første behandling af lovforslag nr. L 195:

Forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. (Om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten m.v. og om øget fleksibilitet i sammensætningen af koordinationsudvalg).

Af socialministeren (Karen Jespersen).

(Fremsat 17/3 99).

Meddelelser fra formanden**Formanden:**

Medlemmer af Folketinget Tom Behnke (FP), Kim Behnke (FP), Thorkild B. Fransgaard (FP) og Christian Jensen (FP) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om hastebehandling i Arbejdsskadestyrelsen af visse sager. (Beslutningsforslag nr. B 98).

Medlemmer af Folketinget Anne Baastrup (SF), Jes Lunde (SF), Ole Sohn (SF) og Villy Søvnald (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af lovgivningen om arbejdsskadeforsikringen. (Beslutningsforslag nr. B 99).

Medlemmer af Folketinget Jørn Jespersen (SF), Christine Antorini (SF) og Jes Lunde (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af konkurrenceloven.

(Beslutningsforslag nr. B 100).

Medlemmer af Folketinget Malene Vestergård (SF), Anne Baastrup (SF), Jes Lunde (SF), Ole Sohn (SF), Jette Gottlieb (EL) og Søren Kolstrup (EL) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om elevers og studerendes arbejdsmiljø.

(Beslutningsforslag nr. B 101).

Medlemmer af Folketinget Sten Gade (SF), Claus Larsen-Jensen (S), Jens Hald Madsen (V), Per Stig Møller (KF), Svend Aage Fauereholt (DF), Ebbe Kalnæs (CD), Jørgen Estrup (RV), Søren Kolstrup (EL), Thorkild B. Fransgaard (FP) og Ole M. Nielsen (KRF) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til miljø- og energiministeren og ministeren for udviklingsbistand:

»Hvad kan regeringen oplyse om miljøbistanden under MIFS-rammen set i lyset af de hidtidige erfaringer?«

(Forespørgsel nr. F 43).

Medlemmer af Folketinget Keld Albrechtsen (EL) og Søren Kolstrup (EL) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til udenrigsministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om den danske regerings planer for en oprydning i EU-Kommissionen og en ændring af EU's institutioner med henblik på at sikre Ministerrådets kontrol med den udøvende magt?«

(Forespørgsel nr. F 44).

Medlemmer af Folketinget Martin Glerup (S), Peter Hansen-Nord (V), Frank Dahlgård (KF), Anni Svanholt (SF), Aase D. Madsen (DF), Ebbe Kalnæs (CD), Dorit Myltoft (RV), Søren Kolstrup (EL), Kim Behnke (FP) og Jann Sjørnsen (KRF) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til miljø- og energiministeren: